

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) 2024-2028

Kommunale retningslinjer for prioriteringer av søknader

Vedtatt av utvalg for næring og natur 12.03.2024

Nærøysund kommune 2024

Formål

Ordningen «tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL) skal bidra til gjennomføring av konkrete miljøtiltak på landbrukseiendommer. Rammene for tilskuddsordningen reguleres i egen forskrift. Under følger en oppsummering av forskriftens formål og rammer.

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Tilskudd skal gis til tiltak på landbrukseiendommer, samt i områder vernet etter naturmangfoldloven og kulturminneloven.

Tilskuddet kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon - på landbrukseiendommer med de dyreslag eller vekster berettiget produksjonstilskudd. Eier av landbrukseiendom må gi tillatelse til tiltaket i tilfelle søker ikke er eier. Således kan det gis tilskudd uavhengig om det er eier eller leietaker som står som søker.

Det skal normalt ikke gis SMIL-tilskudd til innkjøp av maskiner eller annet løst teknisk utstyr.

Etablering av beite på areal som ikke kan klassifiseres som gammel kulturmark (for eksempel i skog/utmark) er ikke et SMIL-tiltak.

Miljøutfordringer og prioriterte miljøtiltak i Nærøysund kommune.

Bruken av tilskuddsmidlene prioriteres årlig ut fra lokale målsettinger og strategier (Forskriftens § 1). Dette gjøres i dialog med næringsorganisasjonene og vedtas politisk i kommunen.

Hovedhensikten med SMIL-tilskuddet er å bidra til miljøhensyn utover det som er lovpålagt og forventet gjennom vanlig jordbruksproduksjon. Utover dette er det et viktig poeng for Nærøysund kommune å prioritere tiltak som styrker den aktive jordbruksdriften på foretakene.

Skal vi fortsatt ha et åpent og velstelt kulturlandskap i kommunen, er det nødvendig med aktiv landbruksdrift, der husdyra går på beite. Strukturutviklingen i jordbruket innebærer imidlertid at det blir stadig færre som driver jordbruksvirksomhet, og driftsenhetene blir større. Slik er utviklingen også i Nærøysund kommune. Areal som går ut av drift vil gro igjen. Tiltak der rydding og inngjerding legger til rette for beiting i gammel kulturmark, vil fortsatt være et viktig bidrag for å hindre gjengroing og tap av biologisk mangfold.

Kommunen har vassdrag der vannkvaliteten står i risiko for ikke å oppnå god økologisk tilstand i gjeldende planperiode med bakgrunn i faren for forurensning fra blant annet jordbruket. Tiltak i disse områdene som innebærer reduksjon av avrenning fra dyrka jord og utslipp til vassdrag vil bli prioritert.

Tiltaksstrategi: Tematisk prioriteringer og tilskuddssats:

Prioritet	Tiltak	Tilskuddssats %
1	Biologisk mangfold - Rydding og gjerding av gamle kulturbeiter som tydelig preges av tidligere beiting. - Istandsetting av utvalgte naturtyper Fremmede arter - Bekjempelse av fremmede arter Begrenset til kr. 200 000 pr prosjekt.	Inntil 70 % Inntil 50 %
2	Avrenning til vann -Hydroteknisk anlegg: - Inntaks- og nedløpskummer - Erosjonssikring av åpne løp - Oppdimensjonering av lukka løp - Åpne kanaler til erstatning for lukka løp -Fangdammer og andre økologiske rens tiltak -Miljøplantinger - vegetasjonssoner	Inntil 70 %
3	Utslipp til luft - Dekke over eksisterende gjødsellager - Begrenset til kr. 300 000	Inntil 50 %

Hydroteknisk anlegg kan prioriteres høyere enn biologisk mangfold dersom det er akutt fare for ytterligere utglidning/erosjon og tap av dyrka jord.

BESKRIVELSE AV ORDNINGENE ETTER PRIORITERT REKKEFØLGE

Tiltak mot forurensing:

Det kan gis tilskudd til tiltak som bidrar til å redusere forurensing eller risiko for forurensing fra jordbruket (forurensingstiltak). Dette gjelder tiltak som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Avrenning til vann

Dette omfatter utbedring og supplering av eksisterende anlegg for oppsamling og transport av vann, som ikke fungerer tilfredsstillende mht. forurensingshensyn, erosjon og arealavrenning. Vanlig grøfting/drenering av jordbruksareal faller utenfor denne forskriftens formål.

Tiltak i og i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg. Rensetiltak som etablering av fangdammer og vegetasjonssone for å fange opp matjord og næringsstoffer i overflateavrenning fra dyrka mark, fortrinnsvis langs vassdrag.

Tiltak som prioriteres:

- Avrenning til vann
 - Inntaks- og nedløpskummer
 - Erosjonssikring av åpne løp
 - Oppdimensjonering av lukka løp
 - Åpne kanaler til erstatning for lukka løp
 - Fangdammer og andre økologiske renssetiltak
 - Miljøplantinger (klimaplanting og leplanting)

Det skal legges vekt på tiltakets forventede effekt mht. erosjonsreduksjon, forurensing og klima. Det stilles strenge krav til planlegging, materialkvalitet og utførelse av tiltaket mht. å ta unna og tåle flomvannføring.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Utslipp til luft:

Målet med temaet er å redusere utslipp av ammoniakk og klimagasser fra jordbruket.

Tiltak som prioriteres:

- Dekke over utvendig gjødsellager

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 50 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag begrenset til kr. 300 000 pr foretak.

Biologisk mangfold

Formål:

Ta vare på og utvikle variasjonen og mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet ved hjelp av skjøtselstiltak og tilrettelegging.

Det kan gis tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark. Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, styving, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av gjødsel, og med et plante- og dyreliv som skiller seg fra det som ellers kan være vanlig i området.

Tiltak for å fremme biologisk mangfold i skog og utmark omfattes bare dersom den aktuelle lokaliteten er gammel kulturmark. Dette kan for eksempel være utslåtter eller seterområder.

Utfordringer knyttet til kulturlandskapet i Nærøysund kommune er i hovedsak knyttet til følgende forhold, og det er også tiltak innenfor disse utfordringene kommunen ønsker å prioritere.

Aktuelle tiltak:

- Rydding og gjerding av gamle kulturbeiter som tydelig preges av tidligere beiting
- Bruk av Elektronisk gjerde for beiting i gammel kulturmark
- Istandsetting av utvalgte naturtyper

Tilskuddsnivå

- Inngjerding av gammel kulturmark kan gis et tilskudd på inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag, rydding av gammel kulturmark inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.
- Tiltak som innebærer store kostnader i forhold til den effekten som kan påregnes vil bli lågt prioritert, og føre til redusert tilskuddsprosent. Ved tilrettelegging for hold av utegangersau bør ikke samla investeringer overskride kr. 2 000 per søye.
- Det kan gis tilskudd til elektronisk gjerde for eksempel av typen Nofence med inntil 50 % tilskudd.

Fjerning av fremmede skadelige arter

Fremmede skadelige arter er arter som er innført utenfor det som er dens normale leveområde og er en trussel for naturmangfoldet der den etablerer seg. Tilskudd kan gis til fremmede arter som er beskrevet i Norsk svartliste for arter.

Tiltak:

Det kan gis tilskudd til bekjemping av fremmede arter der de har etablert seg i jordbrukslandskapet.

Kommunen vil prioritere følgende tiltak:

- Arealer som ligger på øyer og holmer uten veiforbindelse
- Kystlynghei/naturbeitemark kartlagt som svært viktig eller viktig

Tiltaket skal gjennomføres på en slik måte at ikke naturtypen/-mangfoldet blir skadet

Tilskudd:

- Det kan gis tilskudd på inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag begrenset til kr. 200 000 pr prosjekt.

Andre tiltak som også kan støttes:

Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.

Eksempel på kulturminner og kulturmiljø:

- Alle slags bygninger på gårdstun og i innmark og delvis i utmark, fra våningshus og driftsbygninger til løer, kvernhus, setrer, staurhus, sammarfjøs mv. Boplasser, hustufter og ruiner, gammetufter og gårdshauger Gravhauger og – røyser, hellerisninger, offersteder mv.
- Rydningsrøyser, bakkemurer, terrasserings, tre- og steingjerder, gjeil/fegater mv.
- Jakt- fiske- og fangstinnretninger, stakktufter, jernutvinningsplasser, kol- og tjæremiler, fløtningsdammer mv.
- Bygdeborger, varder/veter mv.

Tilskudd:

- Det kan gis tilskudd med inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag. I spesielle tilfeller kan det gis tilskudd inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag.
- Maksimalt tilskudd pr prosjekt innenfor verneverdige bygninger settes til kr 200.000,- over en periode på 10 år fra tilskudd er gitt.

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Tiltak:

- Det kan gis tilskudd til planlegging og registreringer i forbindelse med fellestiltak som er knytta til et geografis avgrensa område for eksempel grennd, dalside, vassdrag
- Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av gode konkrete kulturlandskaps- og forurensingstiltak.
- Tiltak som innebærer oppfølging av områdetiltak vil prioriteres høyt.

Tilskudd:

- Det kan gis engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. I særlige verdifulle områder og for tiltak som medfører stor ulempe eller merarbeid for søker, kan kommunen gjøre unntak og gi høyere tilskudd.

Søknadsfrist: 1. august.

Søknadsskjema og mer informasjon om ordningen finner du her: [Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\) - Landbruksdirektoratet](#)